

## Motion till riksdagen 2005/06:Kr334

av **Birgitta Sellén m.fl. (c)**

# Kultur

*Motionen delad mellan flera utskott*

## Sammanfattning

I Centerpartiets kulturmotion kan man bland annat läsa om vår syn på den statliga kulturpolitiken. Centerpartiet vill att både själva kulturen och besluten om denna ska finnas så nära människan som möjligt. Alla människor ska kunna vara delaktiga i utformning och genomförande av kulturaktiviteter. Kulturen ska växa underifrån.

För Centerpartiet är det viktigt att kulturen sätts in i ett större sammanhang, både när det gäller kulturens potential i att få människor att må bra samt kulturens roll i den regionala och nationella tillväxten. Kulturpolitiken bör alltså inte ses som ett avskilt sakområde utan som en del av hela det samhälle vi lever i.

I denna motion hittar du mer information om bland annat:

- hur vi minskar den statliga styrningen av kulturpolitiken
- tillgänglighet till kultur för olika grupper
- ökad tillgång till litteratur
- åtgärder mot spelberoendet
- förbättrad tillgänglighet till medier för funktionshindrade
- bättre förutsättningar för idrotten
- kulturens roll i en förbättrad folkhälsa
- mer kultur i vården
- ökat stöd till folkbildningen
- förbättrade sjukhuskyrkor och fängelsekyrkor
- förutsättningar för kulturskapande
- kultur som tillväxtfaktor

Fel! Okänt namn på

## Innehållsförteckning

<a href="#">Sammanfattning</a> .....	1
<a href="#">Innehållsförteckning</a> .....	2
<a href="#">Förslag till riksdagsbeslut</a> .....	3
<a href="#">Inledning</a> .....	6
<a href="#">Kulturell allemansrätt</a> .....	6
<a href="#">Minska statlig styrning</a> .....	7
<a href="#">Integration</a> .....	8
<a href="#">Jämställdhet</a> .....	8
<a href="#">Museum</a> .....	8
<a href="#">Litteratur</a> .....	9
<a href="#">Public service och tv-frågor</a> .....	9
<a href="#">Piratkopiering</a> .....	10
<a href="#">Spelmarknaden</a> .....	11
<a href="#">Spel på Internet</a> .....	11
<a href="#">Spelberoende</a> .....	11
<a href="#">Idrott och sport</a> .....	12
<a href="#">Näridrottsplatser</a> .....	12
<a href="#">Rättvisa skatteregler</a> .....	13
<a href="#">Kulturmiljö</a> .....	13
<a href="#">Kultur får människor att må bra</a> .....	14
<a href="#">Folkhälsoperspektiv</a> .....	14
<a href="#">Kultur i vården</a> .....	14
<a href="#">Avdragsrätt</a> .....	15
<a href="#">Sport</a> .....	15
<a href="#">Folkbildning</a> .....	16
<a href="#">Momsbeläggning</a> .....	16
<a href="#">Sjukhuskyrka</a> .....	17
<a href="#">Fängelsekyrka</a> .....	17
<a href="#">Ungdomar</a> .....	17
<a href="#">Kulturskapande</a> .....	18
<a href="#">Amatörkultur</a> .....	18
<a href="#">Film</a> .....	18
<a href="#">Konstnärer</a> .....	19
<a href="#">Mötesplatser</a> .....	19
<a href="#">Kultur bidrar till tillväxt</a> .....	19
<a href="#">Film</a> .....	20
<a href="#">Kulturturism</a> .....	20
<a href="#">Avdragsrätt för företag</a> .....	21
<a href="#">Musik, teater och dans</a> .....	21
<a href="#">Den fria scenkonsten</a> .....	21
<a href="#">Design, form och arkitektur</a> .....	22

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kulturpolitiken bör bygga på en kulturell allemansrätt, kultur som del i människors välbefinnande, goda förutsättningar för kulturskapande och ett tillväxtperspektiv.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kulturens medel kommer alla människor i samhället till del.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att beslut om verksamheter, befogenheter och fördelning av statliga bidrag inom kulturpolitiken bör fattas så nära människan som möjligt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda Statens kulturråds roll och se över förutsättningarna för att regionalisera delar av dess verksamhet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en kraftfull satsning för att göra den fotografiska bilden tillgänglig både vad gäller stillbildsfotografi och film.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla människor bör ha tillgång till litteratur.
7. Riksdagen begär att regeringen återkommer med en lösning på genomförande av undersökningar och utvärderingar samt forskning på biblioteksområdet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att myndigheter skall hjälpa personer som äger rättigheter genom att ingripa mot piratkopiering med programkort.<sup>1</sup>
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Svenska Spel bör tillåtas en pokersajt på Internet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ytterligare medel av intäkterna från spel- och lotterimarknaden tillfaller handikappidrotten.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utvärdering av kasinona bör ske.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Hjälpplinjén för spelberoende bör utöka öppettider och personalstyrka.<sup>2</sup>
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att spelberoendes anhöriga bör vara delaktiga i vårdprocessen.<sup>2</sup>
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uttagna vinster bör användas till att hjälpa spelberoende.<sup>2</sup>
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att idrotten även i framtiden ges möjlighet att agera självständigt och ha frihet att själv bestämma den egna verksamhetens innehåll, inriktning och mål.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samhället bör skapa goda förutsättningar för folkrörelser, föreningsliv och folkbildning.

**Fel! Okänt namn på**

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att i samhällsplaneringen måste behovet av ytor och arenor för näridrottsplatser beaktas.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att staten och skattereglerna inte skall försvåra engagemang och tillgång till ledare och instruktörer.<sup>3</sup>
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att samma regler och samma ekonomiska förutsättningar som gäller för idrottsrörelsen bör gälla för allmännyttiga organisationer.<sup>4</sup>
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att lokala fornyfynd i större utsträckning skall visas nära fyndplatsen.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att kopplingen mellan kultur och folkhälsa måste utvecklas inom forskningen.<sup>5</sup>
22. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett förslag på utformande av kulturaktiviteter som en skattefri personalvårdsförmån i likhet med skattefria motionsförmåner.<sup>3</sup>
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om införandet av ett idrottskonto.<sup>3</sup>
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige bör ansöka om vinter-OS 2018.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att samhället bör underlätta medborgarinflytandet och stärka folkbildningen, vilket förutsätter en medveten ekonomisk prioritering.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att en översyn av statsbidraget till sjukhuskyrkan behövs.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att fängelsekyrkan bör tillföras ytterligare medel.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att amatörkulturen bör prioriteras och utvecklas.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen omfördelar medel så att de regionala resurscentrumen ges möjlighet att bistå dem som producerar film.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att staten bör ta initiativ till att starta en investeringsfond vid övergång till digital visningsteknik på landets biografer.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att en översyn inom företagar- och skatteområdet bör genomföras för att förbättra möjligheterna för konstnärerna att i större utsträckning kunna leva på sin lön.<sup>3</sup>
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att anslaget till allmänna samlingslokaler bör ökas.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att kravet på bredband i hela landet också omfattar alla samlingslokaler.

**Fel! Okänt namn på**

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten bör uppmuntra och stimulera till att fler EU-bidrag söks.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att företag bör ges rätt att göra avdrag för kostnaden för inköp av konst när inköpet görs direkt från konstnären eller dennes ombud.<sup>3</sup>
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den fria scenkonsten bör få ökat anslag.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vi bör satsa mer på lärlingsutbildningar inom hantverksyrken.<sup>5</sup>
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att finna en användbar modell som underlättar för invandrare med hantverkarbakgrund att snabbt komma in på liknande yrkesbana i Sverige.<sup>6</sup>
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det behövs ett tydligt fokus på entreprenörskap och företagande i designutbildningar.<sup>5</sup>

<sup>1</sup>Yrkande 8 hänvisat till KU.

<sup>2</sup>Yrkandena 12–14 hänvisade till SoU.

<sup>3</sup>Yrkandena 18, 22, 23, 31 och 35 hänvisade till SKU.

<sup>4</sup>Yrkande 19 hänvisat till SfU.

<sup>5</sup>Yrkandena 21, 37 och 39 hänvisade till UbU.

<sup>6</sup>Yrkande 38 hänvisat till AU.

Fel! Okänt namn på

## Inledning

Centerpartiet vill vända perspektivet i kulturpolitiken. Vi vill att kulturpolitiken skall växa underifrån, till skillnad från idag där staten i stor utsträckning bestämmer vilket kulturutbud som skall finnas. Centerpartiets politik bygger på tilltro till människors förmåga och vilja, enskilt eller tillsammans, att ta ansvar. Det är ett radikalt annorlunda perspektiv än den fixering vid staten och centralisering som kännetecknar mycket av dagens samhällsdebatt. Vi eftersträvar en ordning där det lokala självstyret tillåts spela en verklig roll, även vad gäller utformningen av kulturpolitiken, där verksamheter, beslutsbefogenheter och fördelning av statliga bidrag tas så nära människan som möjligt. För Centerpartiet finns det fyra grundpelare som kulturpolitiken bör byggas på:

1. Kulturell allemansrätt – alla människor i Sverige ska vara delaktiga i olika typer av kultur oberoende av vem de är eller var de bor.
2. Kultur får människor att må bra – den statliga kulturpolitiken måste underlätta för olika kulturområden så att de på ett enkelt och effektivt sätt når ut till människor.
3. Kulturskapande – för både utövare och mottagare är det viktigt med goda förutsättningar för kulturskapandet.
4. Kultur bidrar till tillväxt – Sverige behöver regioner med stark tillväxt och därför behövs det satsas på kulturen.

Vad som ovan anförts om att kulturpolitiken bör bygga på en kulturell allemansrätt, kultur som del i människors välbefinnande, goda förutsättningar för kulturskapande och ett tillväxtperspektiv bör ges regeringen till känna.

## Kulturell allemansrätt

Den svenska allemansrätten är känd över hela världen. Människor från andra länder uppfattar det ofta som fascinerande att vem som helst tillåts vistas nästan var som helst i naturen. I Sverige tar vi allemansrätten för givet. För oss är det naturligt att alla människor oberoende av vilka de är ska få vistas i naturen, därför att det är något människor behöver få göra för att må bra. För Centerpartiet är det lika naturligt att människor behöver kultur för att må bra. Därför ska det finnas en kulturell allemansrätt, vilket innebär att alla människor ska kunna ta del av kulturutbudet. Det ska inte spela någon roll om du till exempel har ett funktionshinder, om du bor i glesbygden, om du är född och uppvuxen i ett annat land eller om du är ung och har ont om pengar. Alla ska få vara delaktiga i kulturen. Då tjänar kulturen också som en brygga mellan olika grupper i samhället, till exempel mellan unga och gamla.

## Minska statlig styrning

Den statligt finansierade kulturen når långtifrån alla människor i Sverige. Kanske är det inte så konstigt med tanke på den centraliserade anslagsstyrning som råder inom den statliga kulturpolitiken. Centerpartiets vision om en kulturell allemansrätt innebär att det är otroligt viktigt att minska den statliga styrningen av kulturpolitiken.

Den statliga styrningen gör dessutom att en stor del av anslagen är koncentrerade till Stockholm. Visserligen har Stockholm en stor befolkning, nästan en femtedel av Sveriges invånare bor i Stockholmsområdet, men av de statliga kulturanslagen går över hälften till Stockholm. Detta ser Centerpartiet som ett stort problem, med tanke på vår dröm om en kulturell allemansrätt som ska gagna alla människor.

Idag går en stor del av det generella kulturstödet till det etablerade kultursystemet, och mycket tyder på att nya kulturella rörelser faller helt utanför det systemet. Nya arenor, nya arrangörer, informella spelplatser och nya konstformer uppstår idag oftast utan offentligt stöd. Festivalsverige blir till exempel större och större för varje år som går. Festivalerna får dock väldigt små och få ekonomiska bidrag. I våra grannländer i Norge och Finland får festivaler ofta statliga bidrag. Centerpartiet anser att detta borde vara fallet även i Sverige. Centerpartiet driver frågan om efterfrågan och utbud inom kulturpolitiken verkligen stämmer överens. Det är av största vikt ur ett demokratiskt och rättvist perspektiv att kulturens medel kommer alla människor i samhället till del. Var människor bor, deras kön, ålder, ursprung eller ekonomiska förutsättningar ska inte spela någon roll. Detta bör ges regeringen till känna.

Centerpartiet vill vända perspektivet i kulturpolitiken. Vi vill att kulturpolitiken ska växa underifrån, till skillnad från idag där staten i stor utsträckning bestämmer vilket kulturutbud som ska finnas. Centerpartiets politik bygger på tilltro till människors förmåga och vilja, enskilt eller tillsammans, att ta ansvar. Det är ett radikalt annorlunda perspektiv än den fixering vid staten och centralisering som kännetecknar mycket av dagens samhällsdebatt. Vi eftersträvar en ordning där det lokala självstyret tillåts spela en verklig roll, även vad gäller utformningen av kulturpolitiken, där beslut om verksamheter, befogenheter och fördelning av statliga bidrag fattas så nära människan som möjligt. Detta bör ges regeringen till känna.

I strävan att skapa ett underifrånperspektiv i kulturpolitiken där besluten fattas så nära människan som möjligt vore det ett naturligt steg att utreda Statens kulturråds roll och se över förutsättningarna för att regionalisera delar av dess verksamhet. Detta bör ges regeringen till känna.

Reformen ”fri entré på museer” är ett exempel på en reform som har allt annat än ett underifrånperspektiv. Visst kan det tyckas bra med fri entré för att nå nya museiovana grupper. Det finns ingen säkerställd statistik ännu, men det verkar som att ännu fler av dem som redan var frekventa museibesökare går ännu oftare nu. Frågan är alltså om reformen gör att nya målgrupper nås?

Fel! Okänt namn på

## Integration

En del av den kulturella allemansrätten handlar om integration. Den statligt finansierade kulturen når inte alla grupper i Sverige. Det är av största vikt ur ett demokratiskt och rättvist perspektiv att kulturens pengar kommer alla grupper i samhället till del. Tillgänglighet och utbud är därför i största grad en integrationsfråga.

Kulturen ska kunna tjäna som en brygga, till exempel mellan dem som är födda i Sverige och dem som är födda utomlands. Det är bland annat inom kulturen de naturliga mötesplatserna finns. Här möts människor med olika bakgrund för att dela erfarenheter samt skapa nya. Mötesplatserna kan ge förståelse och kunskap om olika perspektiv.

För vidare information hänvisas till av kulturutskottet obehandlade yrkanden på området.

## Jämställdhet

Den kulturella allemansrätten handlar också om jämställdhet. Kulturlivet, liksom det övriga samhällslivet, bör präglas av jämställdhet mellan könen. Det måste finnas förutsättningar för ett samhälle där båda könen får utvecklas på lika villkor.

Debatten kring mäns dominans i näringslivets topp har aktualiserats på senare tid. På landets teatrar är 7 av 10 chefer män och inom musikområdet är över 80 % av cheferna män. Däremot är kvinnorna i en klar majoritet av dem som arbetar ”lägre ner” i de kulturellrelaterade yrkena. Vi behöver fler kvinnliga chefer inom kulturen. När det finns övervägande manliga chefer inom kulturen går vi miste om kvinnlig påverkan av det kulturella innehållet och kvinnliga förebilder i kulturlivet.

För vidare information hänvisas till av Kulturutskottet obehandlade yrkanden på området.

## Museum

En viktig del av den regionala kulturen är läns museerna. Detta har också att göra med den kulturella allemansrätten då dessa museer finns runt om i hela landet och ökar därmed tillgängligheten till kulturupplevelser för dem som bor långt från de stora städerna. Dessa museer sprider information och intresse för den egna regionens kulturarv och historia. Vi behöver dem för att lagra erfarenheter och för att kunna analysera och förstå de orsakssammanhang som ligger till grund för vår egen tids komplexa verklighet. Det är angeläget att museerna utvecklar sin pedagogik så att de motsvarar behov och önskemål som allmänhet har och som till exempel skolan kan ställa. Museer skulle kunna lämna viktiga bidrag till belysning av olika samhällsfrågor men deras kunskapsbank tas sällan i bruk på grund av sin svårtillgänglighet.



## Fel! Okänt namn på

Centerpartiet arbetar ständigt med att kulturen ska finnas där människor bor och verkar. Ett steg i denna riktning är att värna om våra hembygds museer. Hembygds museer har också ett värde för turister och är därmed betydelsefulla för besöksnäringen. Centerpartiet vet att våra hembygds museer verkar under knappa omständigheter. Det finns anledning att se över deras ekonomiska situation. Även om detta inte är ett område som per definition faller under den statliga kulturpolitiken så är det likväl viktigt att värna läns- och hembygds museerna.

I Sverige har vi även en stor fotoskatt som bör bevaras och vårdas väl. En kraftfull satsning behövs för att göra den fotografiska bilden tillgänglig både vad gäller stillbildsfotografi och film. Detta bör ges regeringen till känna.

## Litteratur

Det är viktigt att människor har en närhet till olika slags litteratur. Här spelar biblioteken givetvis en väsentlig roll. Inte bara våra stadsbibliotek med lokala filialer utan även skol-, sjukhus- och fängelsebibliotek är nödvändiga för att den kulturella allemansrätten ska gälla på litteraturområdet. För personer som bor på serviceboende är det angeläget att det åtminstone finns beställningsmöjligheter i närheten. Det finns också goda exempel runt om landet beträffande uppsökande verksamhet. Lantbrevbärarna har på vissa håll med sig boklådor till personer som bor på landsbygden, ungefär i stil med bokbussar och andra ambuleringar bibliotek. Vad som ovan anförts om att alla människor bör ha tillgång till litteratur bör ges regeringen till känna.

Sannolikt är det så att till exempel litteraturs tillgänglighet betyder en hel del för många människor. Dessutom finns det idag inga undersökningar och utvärderingar på hur biblioteken fungerar och hur de kan behöva förändras. Det bör därför bedrivas forskning på detta område för att visa på eventuella åtgärder som behöver genomföras för att göra litteraturen mer tillgänglig för människor. Vad som ovan anförts om att regeringen bör återkomma med en lösning på genomförande av undersökningar och utvärderingar samt forskning på biblioteksområdet bör ges regeringen till känna.

## Public service och tv-frågor

Centerpartiets mediepolitik präglas av ett starkt försvar för yttrandefriheten, en vilja att utveckla public service, strävan efter mångfald, en vilja att det mångkulturella Sverige speglas och strävan att stärka svenska språket och de nordiska ländernas kulturella identitet i det moderna medielandskapet. Medierna bör också omfattas av den kulturella allemansrätten, och tillgänglighet är därför en viktig faktor i mediepolitiken.

I public service-uppdraget ligger många faktorer, bland annat en fri och opartisk rapportering, ett mångsidigt programutbud av hög kvalitet som tillgodoser skiftande intressen, till exempel att stimulera till debatt, spegla det mångkulturella Sverige, vara folkbildande och att stärka svensk och nordisk

## **Fel! Okänt namn på**

kultur. Det omfattar dessutom att ta vara på minoriteters intressen och språk och att förmedla olika länders kultur. I vid mening handlar det om en folkbildande och kulturell verksamhet, oberoende av utomstående intressenter och finansiärer.

Det är viktigt att EU-bevakningen i public service-utbudet förbättras. Ibland får man känslan av att vi i Sverige vet mer om vad som händer i till exempel USA än vad som händer inom EU.

Tyvär har digitaliseringen även inneburit ett problem för den finskspråkiga minoriteten i Sverige. I och med att såväl Sverige som Finland digitaliserats kommer det inte längre gå att se finsk tv i Sverige, något som riskerar att utarma det finska språket i Sverige, då språket inte kommer att få den vitalisering det behöver. Detta gäller inte bara finska språket utan även norska och danska. Vi bör kunna se alla nordiska tv-kanaler. Tekniskt sett är detta inget problem, utan borde gå att genomföra utan svårigheter.

Det är angeläget att tv-programmen även görs tillgängliga för synskadade. Uppläsning av textremsor då tv-programmen är på andra språk än svenska och vid andra textremsor med information av olika slag är viktigt. En sådan utveckling skulle även bidra till andra positiva effekter. Då kan andra personer som av olika skäl har svårt att läsa textremsorna ta del av tv-programmen. Exempelvis kan det vara fördelaktigt för invandrare som kan ha svårt att snabbt läsa svenska; likaså kan dyslektiker, som kanske inte hinner läsa textremsorna, ta del av tv-programmen. Regeringen bör se över detta för att säkerställa uppläsning av textremsor.

För att hörselskadade inte ska stängas ute från nyheter, sportsändningar, kulturprogram, debattprogram samt barnprogram är det viktigt att SVT textar en högre procent av de svensktalade programmen än vad som sker idag. SVT har ålagts av riksdagen att texta 50 procent av alla svensktalade program innan sändningstillståndet går ut, vilket SVT strävar efter att uppnå. Men man får inte i den strävan utantaga SVT 24, vilket faktiskt görs idag. Vi ser helst att det blir ännu högre procent av programmen som textas, något som även kan gynna människor som har svårt att förstå det svenska språket utan text.

Det är också viktigt att bakgrunds ljud uppmärksammas. Till exempel kan det för hörselskadade vara svårt att följa en motortävling om det bakom kommentatorns röst finns motorbrus. Över en miljon människor i Sverige är hörselskadade och kan därmed drabbas av detta.

## **Piratkopiering**

Idag finns det en stor marknad i Sverige för piratkopierade programkort för betal-tv.

Lagen säger idag att det är olagligt att sälja och tillverka dessa piratkort, däremot är det tillåtet att inneha piratkort. Distributionsbolagen förlorar stora pengar på uteblivna intäkter. Branschen värderar förlusterna till hundratals miljoner kronor per år, och staten förlorar stora pengar i skatteintäkter.

Om de pengar som idag går till den illegala marknaden kommer branschen till del istället skulle produktion av till exempel svensk film gagnas och få bättre ekonomiska möjligheter. Om tillverkningen av korten förhindras kan vi

## Fel! Okänt namn på

också få ett stopp på försäljningen, och piratkorten kan inte brukas i samma omfattning som idag. Genom att försvåra, eller helst av allt, strypa tillgången på piratkort kan vi förhoppningsvis få en lösning på problemet. Personer som äger rättigheterna till den vara som kopieras ska få hjälp av myndigheterna att ingripa mot piratkopiering med programkort som sker i kommersiell skala genom att exempelvis beslagta varorna. Detta bör ges regeringen till känna.

## Spelmarknaden

### Spel på Internet

För några år sedan tog spelandet på Internet fart och har fortsatt att öka. Sveriges regering har beslutanderätt över vilka aktörer som tillåts agera på den svenska spelmarknaden. Anordnas spelet utanför landets gränser gäller inte svensk lagstiftning. Med den nya tekniken där nationsgränserna är utsuddade kan invånare i Sverige spela på de globala spelmarknaderna. De största internationella spelbolagen på Internet, Ladbrokes och Unibet, har en betydligt generösare återbetalningsandel än vad Svenska Spel och ATG har. Svenska Spel och ATG bör därför se över sina jämförelsevis dåliga spelvillkor och höja utdelningen för att konkurrera med övriga aktörer. Detta skulle gynna den svenska ekonomin i allmänhet och idrottsrörelsen i synnerhet.

Det spelas idag för ungefär 200 miljoner kronor per vecka på internationella spel. Detta är cirka 10 miljarder kronor per år som vi i Sverige inte får glädje av via skatteintäkter. Av den anledningen vill vi att Svenska Spel också bör tillåtas en pokersajt för att på så sätt möta den internationella konkurrensen. Detta bör ges regeringen till känna.

Ett incitament för att få människor att spela på de svenska Internetspelen skulle kunna vara att låta någon procentandel av insatsen gå till den spelande personens lokala idrotts- eller kulturförening. Detta i kombination med att höja vinstutdelningen skulle bidra till att Svenska Spels och ATG:s konkurrenskraft stärks.

De ekonomiska förutsättningarna för handikappidrotten kan förbättras genom att ytterligare medel av intäkterna från spel- och lotterimarknaden tillfaller handikappidrotten. Detta bör ges regeringen till känna.

Det har nu funnits kasinon i Sverige i ett par år, och Centerpartiet anser att vi nu bör utvärdera hur verksamheten fungerar vid de fyra statliga kasinona i Sverige. Exempelvis bör man utvärdera lönsamheten, kriminalitet kopplad till kasinona, och ökat spelmissbruk. Detta bör göras innan ett eventuellt beslut om att flera statliga kasinon ska öppnas. Detta bör ges regeringen till känna.

### Spelberoende

Spelberoende är ett allvarligt beroendetillstånd som uppvisar likheter med alkohol- och narkotikamissbruk. Idag uppskattar man att 125 000 personer är spelberoende. Centerpartiet anser att det är av stor vikt att förebyggande åtgärder prioriteras. När beslut togs i riksdagen om att tillåta kasinospel fanns ett krav om att inrätta en hjälplinje för spelberoende. Denna linje är för närva-

## **Fel! Okänt namn på**

rande endast öppen klockan 10–19 måndag till fredag med specialkompetent personal. Tiderna bör utökas till mer kvällstid och helger. Mer kompetent personal bör därigenom också anställas. Detta bör ges regeringen till känna.

Eftersom spelandet ökar och därmed missbruket kommer det på sikt att krävas mer omfattande behandlingsinsatser. Det är viktigt i utformningen av politiken på området att prevention av problemen prioriteras så att risken för att många personer hamnar i behov av omfattande och dyra hjälpinsatser minskas.

Det behövs fler behandlingsplatser med kompetens att ta sig an spelberoende personer. Kunskapen om lämpliga metoder måste öka, och andra alternativ än institutionsvård måste också utvecklas. Över huvud taget finns det idag alldeles för lite undersökningar och forskning om hur spelare som blir beroende mår. De anhöriga får ofta dra ett oerhört tungt lass i samband med spelmissbruket och dess tragiska konsekvenser. Liksom ofta alkoholberoendes närstående blir delaktiga i vårdprocessen bör även de spelberoendes anhöriga vara det. Detta bör ges regeringen till känna.

Socialtjänsten behöver ta ett större ansvar än vad som görs idag för spelberoende och ge anslag till kommunerna. Dessutom finns det outtagna vinster på ungefär 40 miljoner kronor, dessa pengar anser Centerpartiet bör kunna användas till att hjälpa spelberoende. Dessa skulle exempelvis kunna gå till att stärka Hjälp linjen för spelberoende. Detta bör ges regeringen till känna.

## **Idrott och sport**

Idrottens roll för folkhälsan, integration, jämställdhet samt som underhållning kan knappast övervärderas. Även detta faller in under den kulturella allemansrätten; alla människor ska ha rätt att utöva den sport som intresserar dem. Idrottsrörelsen är vår största och mest livskraftiga folkrörelse med mer än tre miljoner medlemmar. Idrottsföreningarna bidrar, som andra folkrörelser, på många sätt till att hålla närsamhället levande. Idrotten ska även i framtiden ges möjlighet att agera självständigt och ha frihet att själv bestämma den egna verksamhetens innehåll, inriktning och mål. Detta bör ges regeringen till känna.

Föreningslivet har stor social betydelse och är ett effektivt verktyg för integration. Folkrörelserna, föreningslivet och folkbildningen kan spela en avgörande roll i detta arbete. Att skapa goda förutsättningar för deras verksamhet är en viktig uppgift för samhället. Detta bör ges regeringen till känna.

### **Näridrottsplatser**

Merparten av barns idrottande är spontant och sker inte på en idrottsanläggning. Tillgången på anläggningar som är lämpliga för spontanidrott är viktig för att barn och ungdomar ska kunna tillgodose sina behov av fysisk aktivitet – en lust som efterhand kan övergå i mer organiserade idrottsaktiviteter. I samhällsplaneringen måste behovet av ytor och arenor för näridrottsplatser

beaktas. Detta bör dock inte ske på bekostnad av föreningslivets behov. Detta bör ges regeringen till känna.

### **Rättvisa skatteregler**

Idrotten är en verksamhet för många ungdomar och gagnar barn och ungdomar fysiskt, psykiskt och socialt. Alla ungdomar är dock inte intresserade av idrott. Många andra organisationer har också verksamheter som bidrar till barns och ungdomars goda uppväxtförhållanden. Som exempel kan nämnas: Vi Unga, Sveriges 4 H, Sverok, Scoutrörelsen, kyrkliga ungdomsverksamheter och organisationer som bedriver kulturaktiviteter för ungdomar. Dessa viktiga organisationer har inte samma ekonomiska förutsättningar som idrottsrörelsen för sin verksamhet. Detta är en orättvisa som bör uppmärksammas och ändras. Idrottsrörelsen har möjlighet att avlöna domare, hjälptränare med flera idrottsledare med upp till ett halvt basbelopp utan att betala arbetsgivaravgifter och avgifter/särskild löneskatt.

Det är viktigt att den ideella sektorn fortsättningsvis kan ha en enkel administration och en enkel ekonomisk reglering som inte innebär att långtgående krav ställs på specialkunskaper för att kunna driva en förening. Det är av stor vikt att staten och skattereglerna inte försvårar engagemang och tillgång till ledare och instruktörer. Detta bör ges regeringen till känna.

Om samma regler gällde för alla allmännyttiga organisationer skulle dessutom många fler unga kunna få sommarjobb som lägerledare, hjälpledare vid till exempel 4 H-gårdar och medhjälpare i andra sammanhang. Man skulle också ge fler barn och ungdomar kontakt med skapande kulturverksamhet på ett naturligt sätt. Skillnaderna i skattelagstiftningen mellan olika allmännyttiga organisationer kan inte anses vara motiverade eller rättvisa. Reglerna inom idrotten bör även omfatta alla allmännyttiga organisationer. Vad som ovan anförts om att samma regler och samma ekonomiska förutsättningar som gäller för idrottsrörelsen bör gälla allmännyttiga organisationer bör ges regeringen till känna.

### **Kulturmiljö**

För Centerpartiet är det viktigt att skydda kulturmiljön. Samtidigt är det nödvändigt att vi ser över reglerna så att det inte uppstår orimliga kostnader vid till exempel en nybyggnation. Det kan ofta bli extremt dyrt att göra förundersökningar och grävningar i ett område i samband med ett bygge. I vissa fall kan utgrävningskostnaderna bli dubbelt så höga som kostnaderna för själva byggnationen. Detta ser vi som orimligt. Det är av stor vikt att planerare och byggare ges de rätta verktygen för att förutse vad som behöver göras vid byggnationer för att slippa de eventuella negativa konsekvenserna. Kunskaperna måste bli bättre för att utveckla de möjligheter som finns inom kulturmiljö och miljökonsekvensbeskrivningar. Det finns redan idag tekniska hjälpmedel som skulle kunna användas i större utsträckning. Dessa hjälpme-

#### **Fel! Okänt namn på**

del kan ge snabba svar på vad som finns under markytan och därigenom kan grävningar undgås.

Lokala fornfynd ska inte enbart lånas ut från nationella museer utan bör i större utsträckning än idag visas nära fyndplasten. Detta bör ges regeringen till känna.

## **Kultur får människor att må bra**

Människor behöver många olika saker för att må bra: mat, sömn, kärlek, stimulerande uppgifter för att nämna några grundläggande saker. Men människor behöver också koppla av genom att till exempel lyssna på en konsert, spela fotboll, läsa en bok, eller göra något kreativt med händerna. Antalet människor som i dagens Sverige känner sig trötta och nedstämda ökar ständigt, vilket i sin tur leder till ökade sjukskrivningar och förtidspensioneringar. Kultur kan hjälpa människor att må bra, både i förebyggande syfte och som en del av rehabilitering. Det är angeläget att kopplingen mellan kultur och hälsa, både fysisk och psykisk, görs på fler håll inom politiken.

I Sverige måste kopplingen mellan kultur och folkhälsa utvecklas inom forskningen. Det vore betydelsefullt att få svar på frågan ”Vad har kulturen för betydelse för människors hälsa och därigenom folkhälsan som helhet?” Detta bör ges regeringen till känna.

## **Folkhälsoperspektiv**

Vikten av förebyggande folkhälsoarbete har belysts under den pågående debatten om långtidssjukskrivningarna. Att fokusera på att fysiskt lappa ihop människor som är sjuka är inte den enda modellen. Det är minst lika viktigt med förebyggande insatser. Idag finns det undersökningar som till och med visar att de personer som deltar regelbundet i kulturaktiviteter – det kan vara att gå på bio, teater eller konserter – har en större chans att leva lite längre. Det är angeläget att sätta i gång ett omfattande folkhälsoarbete där kulturen är en av de centrala ingredienserna för ett lyckat resultat.

### **Kultur i vården**

Det råder tydliga samband mellan konstupplevelser, musikupplevelser, imaginationer och förbättrad hälsa. Kulturverksamhet och kulturell stimulans skänker glädje och skapar mening i tillvaron, något som är oerhört viktigt för sjuka människor. Centerpartiet anser att kulturen kan ge ett värdefullt bidrag till både läkningsprocessen och livskvaliteten hos vårdtagarna. Satsningar på kultur inom vården bör uppmuntras och stödjas. Inom sjukvårdsutbildningarna bör färsk forskning om sambandet mellan hälsa och kultur aktualiseras och undervisning på området bör ingå i en sjuksköterskas grundutbildning. Likaså är det viktigt att kompetensutveckling inom området ges till den befintliga

sjukvårdspersonalen samt att den forskning som bedrivs inom området fortsätter.

### **Avdragsrätt**

Då kulturell stimulans visar sig ha goda effekter för folkhälsan anser vi att kulturaktiviteter, liksom friskvårdsaktiviteter, bör prioriteras i människors liv. Ett sätt att öka välbefinnandet hos människor kan vara att prioritera kulturella aktiviteter på arbetsplatserna genom att låta kulturaktiviteter för anställda vara en avdragsgill kostnad för arbetsgivarna. Då skulle personalen kunna välja om de vill förbättra sin hälsa, och genom det folkhälsan i stort, även genom kulturaktiviteter. Detta system finns redan i Finland där det är möjligt för arbetsgivarna att kvittera ut så kallade kulturcheckar åt sina anställda. Det innebär att man kan gå på konsert eller teater som en arbetsförmån. Regeringen bör återkomma med ett förslag på utformande av kulturaktiviteter som en skattefri personalvårdsförmån i likhet med skattefria motionsförmåner. Detta bör ges regeringen till känna.

### **Sport**

Det är ett känt faktum att människor som regelbundet utövar fysisk aktivitet mår bättre än de som inte gör det, både fysiskt och psykiskt. Inte nog med att de mår bättre just då, de förebygger också ett flertal sjukdomar och åkommor genom att vara fysiskt aktiva. Det är viktigt att det finns goda förutsättningar för alla människor som på ett eller annat sätt vill utöva sport.

Elitidrottarnas insatser spelar en viktig roll i att inspirera och motivera människor till att själva idrotta. En del av samhällets stöd innebär stöd till elitsatsningar. Om det kommer fram utövare som hävdar sig på världsnivå hälsas det med glädje av den idrottsintresserade delen av svenska folket. Borde då inte dessa utövare ha möjlighet att välja att bo och verka också i Sverige? Idag motverkar skattelagstiftningen detta. Centerpartiet föreslår ett idrottskonto för att lösa elitidrottarnas skattesituation. Det innebär en speciallösning i skattelagstiftningen på liknande sätt som idag finns för andra grupper, till exempel skogskonto för skogsägare och upphovsmannakonto för författare. Idrottskontot handlar inte om ett sätt att smita undan skatt. Tvärtom kan det ses som ett sätt att förhindra skattesmitning, genom att våra elitidrottare genom att få möjligheter att sprida ut sina intäkter under längre tid inte längre "tvingas" flytta utomlands till länder med ett lägre skattetryck. Självklart ska de betala skatt på inkomsterna, men först när pengarna rent faktiskt disponeras. Vad som ovan anförts om införandet av ett idrottskonto bör ges regeringen till känna.

Det är viktigt att även Sverige får stå som värd för OS, Paralympics och Döv-OS. Sverige bör ansöka om att få arrangera olympiska vinterspel i Åre och Östersund 2018. Det är i detta sammanhang viktigt att handikappidrotten inte särbehandlas utan får sin rättmätiga del av stödet när det gäller deltagande i Paralympics. De dövas världsspel ska jämföras med denna tävling.

### **Fel! Okänt namn på**

Särskilda medel bör därför avsättas för att möjliggöra deltagande i OS. Vad som ovan anförts om att Sverige bör ansöka om vinter-OS 2018 bör ges regeringen till känna.

## **Folkbildning**

En levande demokrati förutsätter många mötesplatser där människor kan träffas och skaffa sig nya kunskaper och erfarenheter. De mötesplatser som erbjuds medborgarna i Sverige genom föreningsliv, studieförbund och partier är oerhört värdefulla för den svenska demokratin. Studieförbunden erbjuder omistliga mötesplatser för det demokratiska samtalet i studiecirkel, kulturarrangemang och föreläsningar. Mötesplatserna ger människor redskap för att påverka samhällsutvecklingen. Med en god folkbildning får vi också ett rikt medborgarinflytande.

Centerpartiet vill behålla och utveckla den starka folkbildningstradition vi har i Sverige. Folkbildningen har bland annat en viktig integrationsskapande roll som måste tillvaratas. Om människor träffas kring likartade intressen, erbjuds tillfällen till förbättrade språkkunskaper, söker kunskaper och insikter om andra människors kultur och bakgrund – kan positiva möten och en ökad förståelse uppstå.

Förväntningarna på folkhögskolor och studieförbund är höga och växer. Samtidigt söker sig allt fler människor till folkbildningens verksamhet. När ökade förväntningar ställs på en verklighet där ekonomin är påtagligt ansträngd uppstår problem. Det blir svårt att upprätthålla kvaliteten i verksamheten och möta de nya behov som ständigt uppstår. Folkbildningen har inte fått någon uppräknings på sina anslag på ett flertal år. Centerpartiet anser att det är nödvändigt att samhället underlättar medborgarinflytandet och stärker folkbildningen, vilket förutsätter en medveten ekonomisk prioritering. Detta bör ges regeringen till känna.

## **Momsbeläggning**

Ideella och allmännyttiga organisationer gör många värdefulla insatser i samhället. Staten bör därför inte försvåra sådana organisationers verksamhet. Utredningen Mervärdesskatt i ett EG-rättsligt perspektiv föreslår att ideella föreningar ska momsbeskattas för sin näringsverksamhet. Om utredningsförslaget verkställs hotas studieförbundens verksamhet i hela landet och drabbar i förlängningen studiecirkeldeltagarna. Det finns undersökningar som visar att konsekvenserna av en momsbeläggning bland annat skulle resultera i en höjd deltagaravgift med 21 procent. Folkbildningsförbundet räknar med en total merkostnad på närmare 200 miljoner kronor för studiecirkelverksamheten i landet. Då riskerar vi att få en utveckling där endast de med höga inkomster har råd med folkbildning. Att momsbelägga dessa föreningar skulle innebära ett mycket hårt slag mot idéburen och frivillig verksamhet.



## Sjukhuskyrka

Sjukhuskyrkan har en mycket viktig funktion att fylla för patienter men också för anhöriga och inte minst för personalen på sjukhuset. Alltmer har sjukhuskyrkan kommit att fungera som ett starkt stöd för sjukhusets personal, där den bland annat arbetar med fortbildning, krishantering och samtalsstöd. I en tid med ett högt uppskruvat tempo i vårt samhälle och där många människor upplever stress och oro behövs alla goda krafter i vårt samhälle, inte minst inom vården.

Den andliga vården vid sjukhusen runt om i landet har ett stort mänskligt värde. Andlig vård ska vara tillgänglig för alla människor som vistas på ett sjukhus, oavsett trosinriktning. Den ursprungliga tanken var att statsbidraget skulle täcka hälften av kostnaderna för verksamheten vid sjukhuskyrkan. Men detta beslut har inte riksdagen levt upp till på många år. Därför behövs det en översyn av statsbidraget till sjukhuskyrkan. Sjukhuskyrkan bör tilldelas det statsbidrag som den från början utlovades för att kunna fortsätta att bedriva sin viktiga verksamhet. Detta bör ges regeringen till känna.

## Fängelsekyrka

Antalet intagna i häkten och fängelser ökar. Därmed ökar också behovet av andlig vård. Det är viktigt att de intagna får tillfälle att samtala om existentiella frågor med någon som har tystnadsplikt och som finns utanför rättssystemet. Även personalen på de olika institutionerna kan behöva någon utomstående att tala med. Trossamfundet erhåller bidrag för att erbjuda denna tjänst, men eftersom antalet kontakter ständigt ökar så bör fängelsekyrkan tillföras ytterligare medel. Detta bör ges regeringen till känna.

## Ungdomar

Centerpartiet fortsätter satsningen på ung kultur. Vi anslår ytterligare 120 miljoner kronor till Statens kulturråd i syfte att de ökade resurserna ska gå till unga människors kultur. Statens kulturråd handlägger bland annat ärenden som rör teater, dans, musik, utställningar, folkbildning med mera. Alla människor i hela landet har rätt till kultur av hög kvalitet. Kulturrådet ska främja de kulturpolitiska målen och den kulturella mångfalden på flera olika sätt. Ett sätt att främja mångfalden är att satsa på unga människors kulturella skapande.

Det extra anslag som vi tillför Statens kulturråd ska gå till ungdomars kulturverksamhet och ske på ungdomars egna villkor och oberoende av vuxnas idéer och ambitioner. Ungdomarna ska ges ökad makt att själva bestämma över, och skapa, sin kultur. Det ökade anslaget kallar vi för KULmiljoner vilket står för ”kultur till unga i hela landet – av unga, med unga”.

Fel! Okänt namn på

## Kulturskapande

Den tredje pelaren i Centerpartiets kulturpolitik är den som behandlar kulturskapande. Det måste finnas utrymme för alla människor som har ett intresse av att skapa kultur att få göra det oberoende av om det sker på amatör- eller elitmässig nivå. De båda nivåerna måste få samexistera då professionella kulturutövare inspirerar och uppmuntrar amatörer och vice versa.

## Amatörkultur

Amatörkulturen är en självklar del av det lokala kulturlivet – en grogrund för den enskilda människans växande och en inspirationskälla i det lokala samhället. För att finnas, fungera och utvecklas behöver amatörkulturen – utöver sina egna eldsjälar – både mötesplatser och ett pedagogiskt och ämnesmässigt stöd. Det offentliga måste här, genom stat och kommuner, medverka till att skapa goda förutsättningar i form av bland annat rimliga villkor för allmänna samlingslokaler och folkbildningsstöd med generösa utrymnen för amatörkulturarbetet. Amatörkulturen är en viktig resurs i kulturlivet och i samhället i stort. Därför är det av stor vikt att amatörkulturen prioriteras och utvecklas. Detta bör ges regeringen till känna.

Dansen är en konstform som liksom andra konstformer kan spela en viktig roll i skolan och i olika terapiformer och därför bör utnyttjas bättre i dessa sammanhang. Idag saknas det strukturer för dans ute i landet. Det är viktigt att ge scenerna ute i landet tillgång till den kompetens som idag finns centralt i till exempel Stockholm.

## Film

Film är en viktig del av den svenska kulturen och som dessutom många människor tar del av. Det är fortfarande en liten bransch med få medel för att kunna skapa film. Förutsättningarna för filmskapare borde förändras. En sådan förändring kunde till exempel innebära att filmare kan söka regionala ekonomiska resurser från landsting, kommuner, och länsstyrelser. Den regionala strukturen finns redan på filmområdet, i egenskap av regionala resurscentrum för film och video. Ofta är det ett krav att en filmare som söker statliga medel tidigare har fått regionala medel.

Det är viktigt att kulturskapare inom filmbranschen ges möjlighet att få utbildning och nätverka med andra inom branschen. Om det finns möjlighet att låna eller hyra teknik skulle detta underlätta enormt för många av dem som har viljan och kreativiteten att skapa film men saknar medel. Ofta är det också svårt för filmskapare att visa den färdiga produkten, och detta beror i de flesta fall på att det är ont om digitala projektorer på landets biografier. Centerpartiet vill därför att regeringen låter omfördela medel så att de regionala resurscentrumen ges möjlighet att bistå dem som producerar film samt att staten tar

initiativ till att starta en investeringsfond vid övergång till digital visningsteknik på landets bioografer. Detta bör ges regeringen till känna.

## Konstnärer

Konstnärernas arbetsmarknad skiljer sig från situationen inom de flesta yrken. Om fast arbete är det vanliga på arbetsmarknaden i stort, är arbetena inom kultursektorn ofta tillfälliga. Arbetslösheten inom konstnärsyrkena är fortsatt hög. Därför måste tillämpning av a-kassaregler och aktivitetsgaranti utformas med särskild hänsyn till kulturarbetarnas specifika arbetsvillkor. Det är också av stor vikt att undanröja de hinder som finns för att konstnärerna själva ska kunna försörja sig på sitt yrke. Det handlar till exempel om inkomstskatteförändringar och förenklade regler för företagande, något som Centerpartiet dessutom förordar i alla sektorer. Vi föreslår därför att en översyn ska genomföras med fokus på vilka lagändringar som krävs inom till exempel företagare- och skatteområdet för att konstnärerna i större utsträckning ska kunna leva på sin lön. Detta bör ges regeringen till känna.

## Mötesplatser

Ett levande kulturliv förutsätter mötesplatser där människor kan utöva eget skapande samt ta emot olika kulturyttringar. Träffpunkter behövs inte bara i regionernas centrum utan också väl spridda över landet och nära människorna. I glesbygd och mindre tätorter utgör de allmänna samlingslokalerna ett nödvändigt medel för en decentraliserad kulturpolitik. Ett fint förgrenat nätverk av lokala arrangörer är en nyckel till att kunna erbjuda lokala kulturutbud och väl förberedda och genomförda evenemang. Centerpartiet anser att anslaget till allmänna samlingslokaler bör ökas. Det behövs särskilda insatser för att nå ungdomar och bidraget till ombyggnationer och handikappanpassning bör höjas. Detta bör ges regeringen till känna.

För att samlingslokalerna ska fungera som träffpunkter för människor och kunna vara navet för olika verksamheter måste dessa få tillgång till goda datakommunikationer. Centerpartiets krav på bredband i hela landet omfattar självklart också alla samlingslokaler. Detta bör ges regeringen till känna.

## Kultur bidrar till tillväxt

Att kultur bidrar till tillväxt borde vara en självklarhet för alla. Tyvärr är det inte så. Ofta ges inte kulturen de förutsättningar som behövs för att den ska vara tillväxtbidragande. Vi måste underlätta för entreprenörer och kreatörer som vill satsa på kulturjobb. Det finns många olika sätt där kultur bidrar till tillväxt. Ett är genom kulturturism. Ett annat är att göra orter attraktiva för nyinflyttning genom ett stort kulturutbud. Ett tredje är den produktion som

## Fel! Okänt namn på

sker av kulturmaterial landet över till exempel inom filmindustrin. En attitydförändring behövs, så att kulturnäringsen bemöts som en betydelsefull kraft och tillväxtfaktor.

Ett antal län i Sverige prioriterar idag kulturområdet som en av de huvudsakliga inriktningarna i länets tillväxtarbete. Vi svenskar är dock jämförelsevis dåliga på att söka EU-medel för olika projekt. Det finns mycket pengar att hämta i form av EU-projektbidrag; en del av dessa skulle kunna användas för att starta upp projekt som kan leda till ökad regional och nationell tillväxt genom kulturen. Staten bör uppmuntra och stimulera till att fler EU-bidrag söks. Detta bör ges regeringen till känna.

## Film

Film är en arbetskraftsintensiv bransch med många olika yrkeskategorier, till exempel hantverkare, elektriker, scenografer, runners och produktionsledare. Till en långfilmsproduktion krävs det cirka 30 personer i ett inspelningsteam som ofta arbetar 6–7 veckor utan uppehåll. Därutöver behövs arbetskraft till förproduktion och efterproduktion. I dagens samhälle med hög arbetslöshet behövs något som kan ersätta dessa förluster av arbetstillfällen. Filmproduktion kan vara en av dessa kompletteringar. Rapporter från Skåne, Västra Götaland och Norrbotten där man haft möjligheter att satsa på film av regionalpolitiska skäl talar sitt entydiga språk, nämligen att det ger många positiva effekter ekonomiskt. Dessutom bidrar dessa satsningar till att man ändrar syn på film till att film kan bidra till tillväxt och skapa jobb.

## Kulturturism

Turismen är en av Sveriges starkaste exportindustrier och den basnäring som har den starkaste tillväxten. Kulturturism är ett sätt att utveckla turismen och tänka i andra banor än de traditionella. Turismen behöver inte bara ge upplevelser för stunden utan även ge fördjupade kunskaper och nya intressen. Platser med genuina unika upplevelser i natur och kultur blir starka konkurrensmedel. Det handlar om att ta vara på den kunskap och erfarenhet som finns lokalt. Mycket av det vi söker när vi reser i Sverige finns i våra traditioner och vår historia. Det är just vardagskulturen som av många turister upplevs som särskilt intressant. Vi kan som turistland erbjuda upplevelser som: naturen, det svenska landskapet, vildmarksäventyr, tystnaden, den svenska maten, svensk historia och kultur och storstadsliv.

Det behövs ett samarbete mellan kulturlivet, näringslivet och turistorganisationerna för att göra landets kultur och konstnärliga verksamhet mer känd och lättillgänglig. Medvetna satsningar på kulturturism är en drivkraft för den lokala ekonomiska utvecklingen och sysselsättningen.

## Avdragsrätt för företag

Många konstnärer har en ansträngd ekonomisk situation och har speciella arbetsvillkor och livssituationer. För att ge konstnärer en fördelaktigare marknadssituation och bidra till ett ökat entreprenörskap hos konstnärer bör incitament och uppmuntran för företag att köpa konst ges. Ett sätt är att ge företag avdragsrätt vid köp av konst. Det kan ge flera positiva effekter. Konstnärernas försäljning kan öka, vilket bidrar till en utveckling av konstmarknaden. Fler människor får också möjlighet att njuta av konst på sina arbetsplatser. Centerpartiet anser att företag bör ges rätt att göra avdrag för kostnaden för inköp av konst när inköpet görs direkt av konstnären eller dennes ombud. Detta bör ges regeringen till känna.

## Musik, teater och dans

Riksteatern, Riksställningar och Rikskonserter, de så kallade tre R:en, har ett viktigt och angeläget uppdrag. De ska spegla och förmedla kulturen på respektive område ut till hela Sverige. Deras besök på många orter i Sverige skänker människor mycket glädje, lust och inspiration. För många människor är detta enda kontakten med levande kultur.

Under några år har allt fler teaterföreställningar tenderat att förläggas till Stockholm eller till större orter. Riksteatern bör därför sträva efter att lägga en allt större del av sina föreställningar ute i landet. Centerpartiet anser att de tre R:ens verksamhet är mycket viktig och att deras uppdrag ska vara ännu tydligare när det gäller besök och produktion för små spelplatser runt om i hela Sverige. De kvantitativa mål som finns för Riksteatern bidrar till att man främst söker föreställningar som ger mycket publik, något som de små scenerna förlorar på. Istället bör fokus ligga på spridningen av föreställningarna.

Glädjande nog finns det idag ett rikt utbud av scenkonst. Många grupper vill erbjuda föreställningar på olika platser i landet. Ett problem är dock att antalet arrangörer ständigt minskar. Dessa ofta ideellt arbetande arrangörsföreningar har svårt att rekrytera personer till styrelseuppdrag. Därför bör mer kraft läggas på att uppmuntra och stödja arrangörerna. Ett sätt är att använda lönebidragsanställningar för att sköta visst administrationsarbete hos arrangörsföreningarna.

### Den fria scenkonsten

Den fria scenkonsten, det vill säga olika former av teater, dans och musik som utövas vid sidan av institutionerna och som inte drivs på kommersiella villkor, har en utomordentlig betydelse för svenskt kulturliv. Det finns idag en ganska utbredd uppfattning att det offentliga stöd som utgår till dessa grupper inte står i rimlig relation till vilken betydelse de har för det svenska kulturlivet. De fria teatergrupperna är inte bara ett komplement till institutionernas och privatteaternas verksamhet. Utan de fria teatergrupperna skulle antalet

### Fel! Okänt namn på

scenföreställningar per år minska med närmare en tredjedel; för barn och ungdom med ungefär hälften.

Den fria scenkonsten svarar dessutom ofta för nytänkande och experiment. Därigenom har den fria scenkonsten en stor och växande kulturpolitisk betydelse. De fria teatergrupperna står för nästan hälften av teaterutbudet i Sverige. De fria teatergrupperna har ofta en besvärlig ekonomisk situation. De får avsevärt mindre anslag än vad institutionsteatrarna får. De fria teatergrupperna växer ofta fram underifrån och bidrar till en mångfald i teaterutbudet på olika sätt. Om vi vill att människor med egna idéer och egen kraft ska fortsätta att ta initiativ och skapa teater måste de ges förutsättningar för detta. Det kan de få om de får ökade anslag för att fortsätta bedriva sin verksamhet. Centerpartiet anser, med anledning av vad vi ovan anfört, att den fria scenkonsten bör få ökat anslag. Detta bör ges regeringen till känna.

Likaså anser vi att länsteatrarna fyller en viktig funktion när det gäller att sprida kultur, debatt och underhållning till en bred publik. Av den anledningen vill vi avsätta medel till länsteatrarna så att de har möjlighet att turnera inom länen. Dessutom avsätts medel så att länsteatrarna kan samarbeta mer med skolor och mer med varandra.

## Design, form och arkitektur

Design och form är en viktig del i kulturen och människors vardagsliv. Formgivningen och designen i våra hem har kanske inte någonsin spelat en så betydande roll som den gör idag. Att exempelvis en möbel är genomtänkt, funktionell, snygg och praktisk är viktigt för många idag. De tankar och det arbete som ligger bakom en skapad tingest tänker vi sällan på, men det beror på en bra formgivares eller designers hårda arbete. Det vackra och det praktiska behöver inte vara motpoler, utan kan ofta kombineras genom smarta formgivningslösningar. Föremål är också symboler för kulturella uttryck och kan betyda mycket för oss människor.

Hantverks- och designyrkena har en enorm betydelse för att formen och designen ska kunna bli verklighet. Även klassiska hantverksyrken som snickare, murare, plåtslagare, stukatör, smed, skomakare och liknande spelar en viktig roll. Många av dessa yrken är hotade idag. Inom de närmaste åren kommer hela landet att behöva ett stort antal nya hantverkare. De lärlingsutbildningar som fanns tidigare bidrog till att man naturligt kunde rekrytera till hantverksyrkena.

Gymnasieskolan har inte lyckats utbilda tillräckligt många i de aktuella yrkesgrupperna. Tusentals ungdomar har aldrig fått chansen att etablera sig som utlärd hantverkare och därmed gå från arbetslöshet till att vara anställda eller företagare. En satsning på en modern lärlingsutbildning skulle kunna innebära utökade möjligheter för ungdomar och hantverkarkåren skulle bevaras. I internationell jämförelse satsar Sverige väldigt lite på lärlingsutbildningar, och det är hög tid att göra något åt det idag. Detta bör ges regeringen till känna.

Det finns också en stor outnyttjad potential hos många av Sveriges invandrare. Majoriteten av dem som kommit hit har med sig gedigna yrkeskunskap-

**Fel! Okänt namn på**

er, bland annat inom hantverksyrkena. Därför är det oerhört viktigt att denna kompetens tillvaratas, särskilt i bristyrken. Ett sätt att göra detta är att finna en användbar modell som underlättar för invandrare med hantverkarbakgrund att snabbt komma in på liknande yrkesbana här i Sverige. Deras kunskaper bör också valideras. Detta bör ges regeringen till känna.

Rapporter visar att många designutbildningar inte förbereder studenterna för eget företagande eller att samarbeta med företag. Utbildningarna är mest inriktade på det konstnärliga. Samtidigt efterfrågar företagen designer, som kan hjälpa till vid utformningen av företagets produkter. Bristen på samordning gör att designutbildningar och företagsvärlden har svårt att hitta varandra. För att design ska vara en faktor i tillväxten behövs ett tydligt fokus på entreprenörskap och företagande. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 1 oktober 2005

*Birgitta Sellén (c)*

*Lars-Ivar Ericson (c)*

*Kenneth Johansson (c)*

*Margareta Andersson (c)*

*Birgitta Carlsson (c)*

*Jan Andersson (c)*